

Apžvalgos

BIOGRAFIJŲ ŽODYNAS „LIETUVOS KNYGOS VEIKĖJAI“

Vilniaus universiteto Knygotyros ir dokumentotyros institutas
Universiteto g. 3 LT-01513 Vilnius, Lietuva
El. paštas: osvaldas.janonis@kf.vu.lt
domas.kaunas@kf.vu.lt

ADAMONYTĖ Valerija, * 1933 02 17 Lentvoruose (Ukmergės r.); *bibliografė*. 1957 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. ir bibliogr. spec.). 1957–1973 dirbo Vilniaus u-to b-koje: 1957–1966 Bibliogr. skyriaus bibliografė, nacionalinės bibliogr. redaktorė, 1966–1972 Knygų tvarkymo skyriaus Sisteminimo sektoriaus vyr. redaktorė, 1972–1973 Senų ir retų knygų skyriaus vyr. redaktorė. 1973–1974 Skaičiavimo mašinų g-klos Konstravimo biuro Informacijos skyriaus vyr. bibliografė. 1974–1975 Vilniaus inžinerinio statybos i-to b-kos Informacijos skyriaus vyr. inžinierė, vyr. moksl. bendradarbė. 1976–1990 Komunalinio ūkio m-jos Moksl.-techninio skyriaus vyr. inžinierė, nuo 1980 Automatizuotos moksl.-techninės informacijos grupės vadovė. 1993–2002 Lietuvos nacionalinio muziejaus eksponatų saugotoja. Parengė bibliogr. r-kles: *Filosofijos bibliografija, 1941–1961* (su kitais, 1964) *Pokario metais lietuvių kalba išleistos ateistinės literatūros trumpa bibliografinė rodyklė* (1966). 1961–1966 skelbė straipsnius ir bibliogr. apžvalgas „Tarybiniame studente“. Paskelbė leidinį *Отраслевая автоматизированная система научно-технической информации по водоснабжению и канализации* (Vandens tiekimo ir kanalizacijos šakinė automatizuota mokslinės-techninės informacijos sistema, 1989), su kitais parašė metodikos rekomendacijų, tris indeksavimo terminų ir faktografinės informacijos leidinius (1987, 1988, 1990), rašė lit-ros referatus informacijos tarnyboms. 1961–1965 VU studentams dėstė informatikos pagrindus.

L.: *Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis, 1999*. Vilnius, 2000, p. 107.

Zofija Milda Petrauskienė

BALTRŪNIENĖ, **Guobuzaitė** Adelija, * 1937 08 04 Utenoje; *bibliotekininkė, bibliografė*.

1966 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. ir bibliogr. spec.). Tobulinosi Vilniaus u-to (1975), Baltarusijos SSR kūno kultūros ir sporto moksl. metodinėje (1977) ir Le-

ningrado valst. P. Lesgafto kūno kultūros i-to (1988) b-kose, Maskvos valst. kultūros i-to aukšt. m-klų b-kų direktorių kursuose (1986). Dirbo Jonišio r. b-kos skaityklos vedėja (1956–1957), kilnojamojo fondo vedėja (1957–1961; Liaudies ūkio tarybos centr. moksl. b-kos Panevėžio filialo bibliotekininke (1961–1962), vyr. bibliotekininke (1962–1968); Kauno vieš. b-kos bibliografe (1968), vyr. bibliotekininke (1968–1971); Lietuvos valst. kūno kultūros i-to b-kos vedėja (1971–1994); VDU b-kos vyresn. bibliotekininke (1994–2005), vyr. bibliotekininke (2005–2006), nuo 2007 bibliotekininke. Dirbdama Lietuvos valst. kūno kultūros i-to b-kos vedėja, rūpinosi naujo b-kos pastato statyba (1975), prisidėjo prie b-kos struktūros, fondo komplektavimo, skaitytojų aptarnavimo, masinio kultūrinio darbo gerinimo. Jos iniciatyva pradėtos reguliariai rengti informacijos dienos, susitikimai su žymiais Lietuvos rašytojais, žurnalistais, aktoriais. 1976 surengė Sąjunginį kūno kultūros i-tų b-kų vedėjų seminarą. 1974–1992 i-to studentams dėstė informatikos pagrindų kursą. Su kitais parėngė bibliogr. r-kles: *Sportinė literatūra, išleista Lietuvos TSR 1940–1972 m.* (1973, mašraštis), *Lietuvos valstybinio kūno kultūros instituto leidinių, dėstytojų knygų ir straipsnių bibliografija, 1966–1970* (1982). Apdovanota Kultūros m-jos garbės raštais (1957, 1959), Aukšt. ir specialiojo vid. mokslo m-jos pagyrimo ir garbės raštais (1978, 1987), Darbo veterano medaliu (1987).

Julija Čepytė

BRAY-BERTULYTĖ Ina, * 1934 12 25 Klaipėdoje; *bibliotekininkė*.

1958 Kalifornijos u-te įgijo magistro laipsnį ir dirba bibliotekininke. Profesinėje spaudoje paskelbė straipsnių. Viena iš Baltų studijų programos Vašingtono u-te Seattle įsteigėjų. Organizavo knygų siuntas Lietuvos b-koms, perdavė savo tėvo kompozitoriaus Juozo Bertulio rankraščius. JAV liet. bendruomenės Seattlo (1973–1981), Vašingtono apyl. (1983–1991) pirm., Vašingtono tarybos (1991–1993), JAV liet. bendruomenės Visuom. reikalų tarybos narė (nuo 1992).

Osvaldas Janonis

BREIVA Juozas * 1891 01 16 Natiškiuose (Biržų r.), † 1939 01 21 Kirdeikiuose (Utenos r.); kunigas, *lietuviškos spaudos platintojas*.

1911 baigė Vilniaus kunigų sem-ją. 1913–1915 Rodūnės, Molėtų ir Daugų vikaras, 1919–1925 Linkmenų kunigas. Parapijose skaitė liet. pamokslus, platino liet. maldaknyges ir laikraščius, su kun. V. Mironu Dauguose steigė liet. m-klas, dr-jas, kursus mokytojams. Kirdeikiuose įkūrė parapiją, kurioje pastatė kun. S. Gimžauskui pagerbti Liaudies namus su b-ka, skaitykla ir kt. įstaigomis.

Iveta Jakimavičiūtė

BRILIŪTĖ Birutė, **Beatričė**, * 1958 04 21 Marijampolėje; vienuolė, *redaktorė*. 1977–1979 studijavo Vilniaus valstybinės konservatorijos Klaipėdos filiale muzikos pedagogiką. 1994 įgijo katalikų tikybos ir etikos mokytojos kvalifikaciją, 1998 religinio švietimo ir katechezės magistro diplomą Anglijos katalikiškajame Maryvalio i-te. 1977–1980 Veiverių vid. m-klos muzikos mokytoja. 1998–2002 Marijonų talkininkų centro Kaune direktoriaus pavaduotoja akademinėi sielovadai. 1993–1998 dirbo Lietuvos katechetikos centro vedėja bei direktoriaus pavaduotoja. 1993–1998 Lietuvos katechetikos centro direktorė. 1980–1983 leido ir redagavo nelegalų jaunimo žurn. „Lietuvos ateitis“. Su kt. nuo 1983 redagavo, daugino, rengė mikrofilmus, siuntė į Vakarų leidinius „Aušra“ ir „Kronika“. Buvo tardoma SSRS valstybės saugumo k-to (KGB padalinio, veikusio Lietuvoje 1940–1991). 1991–1993 žurn. „Caritas“ ir „Žiburėlis“ vyr. redaktorė, 1993–1998 žurn. „Sėjėjas“ vyr. redaktorė. Maldynėlio vaikams, tikybos vadovėlių vid. m-kloms, tikybos mokymo priemonių aut. ir bendraaut. Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos vienuolė (1979 suteiktas vienuoliškas vardas Beatričė). Apdovanota Vyčio kryžiaus IV laipsnio ordinu (1999).

Iveta Jakimavičiūtė

BUTKIENĖ, Čekonytė Vladė, * 1917 01 19 Gruzdžiuose (Šiaulių a.), † 1989 05 19 Klivlende (JAV), palaidota Karmėlavoje (Kauno r.); rašytoja, visuomenės veikėja, *bibliotekininkė*.

1967 baigė Case Western Reserve u-tą Klivlende (bibliotek. magistrė). 1942–1943 dirbo Lietuvos MA b-koje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į Naująją Zelandiją, 1962 – į JAV. 1964–1971 dirbo Case Western Reserve u-to b-koje. Išleido eilėraščių rink. *Išmarginta drobė* (1975), apsakymų rink. *Molinis arkliukas ir kiti apsakymai* (1984). Dalyvavo skautų veikloje, buvo korporacijos Neo-Lithuania, Liet. tautinės s-gos Klivlendo skyrių v-bų narė.

Osvaldas Janonis

CICĖNIENĖ, Tautkevičiūtė Rima, * 1967 06 29 Kelmėje; *bibliotekininkė, archeografė*.

1990 baigė Vilniaus u-tą (ist. spec.). 1990–1997 šio u-to Ist. f-to Lietuvos Statutų ir Metrikos grupės vyr. asistentė. Nuo 1998 MA b-kos Užsienio lit-ros komplektavimo skyriaus bibliotekininkė. Nuo 1998 Rankr. skyriaus vedėja, nuo 2006 VU Knygotyros ir dokumentotyros i-to doktorantė. Tyrinėja MA b-kos rašytinį paveldą, dalyvauja tarpt. konferencijose. Lietuvos ir užsienio spaudoje paskelbė straipsnių ir publikacijų. Parengė ist. dokumentų parodų. Dalyvauja kultūros pavel-

do išsaugojimo ir populiarinimo bei kt. tarpt. projektuose, tarp jų UNESCO programos remto projekto *Pergamentų skaitmeninių vaizdų archyvas* vadovė (2002–2003). EURECA programos projekto *ECH: TOPICC – Įrankiai nykstančiam kultūros paveldui išsaugoti, tirti ir intelektualinės nuosavybės teisėms tvarkyti* (*Musicalia*, 2002–2005) MA b-kos darbo grupės vadovė; bendro projekto su Budapešto technikos ir ekonomikos u-to Nacionalinio techninės informacijos centru ir b-ka (BME-OMIKK) *Papildomos paslaugos programai „Pasaulio atmintis“* (Value added services for Memory of the World) MA b-kos darbo grupės vadovė (2004–2005); MANUSCRIPTORIUM, rankraštinų ir senųjų spaudinių skaitmeninių duomenų bazių, sukurtų ir palaikomų Čekijos nacionalinėje b-koje, MA b-kos darbo grupės vadovė (2004–2006). LBD narė. UNESCO programos *Pasaulio atmintis* Lietuvos nacionalinio k-to pirm. (2003–2007).

Danutė Labanauskienė

DAGIENĖ, Totorytė Sigita, * 1958 04 04 Padubrėnuose (Šilutės r.); *bibliotekininkė, bibliografė*.

1985 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. ir bibliogr. spec.). 1985–1996 MA b-kos Bibliogr. skyriaus bibliotekininkė, 1997–2002 Informacinio sektoriaus vadovė, nuo 2003 MA b-kos skyriaus Geologijos ir geografijos i-te vedėja. Vykdo i-to mokslo darbuotojų informacinį aptarnavimą, rengia bibliogr. leidinius. Su kitais sudarė bibliogr. r-kles: *Lietuvos TSR mokslų akademijos leidinių bibliografinė rodyklė, 1981–1982* (1989), *Lietuvos mokslų akademijos leidinių bibliografinė rodyklė, 1983–1984* (1998), *Lietuvių kalbotyra* (1991–2000 laikotarpis, 2003, 2004).

Birutė Railienė

DARBUTIENĖ, Rakauskaitė Danutė, * 1948 08 23 Raguvoje (Ukmergės r.); *bibliotekininkė, bibliografė*.

1970 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. ir bibliogr. spec.). Nuo 1970 dirba Šiaulių a. P. Višinskio vieš. b-koje: iš pradžių bibliotekininke, vyr. bibliotekininke, vyr. redaktore, nuo 1989 Kraštotyros skyriaus vedėja. Parengė: bibliogr. r-kles: *Vincas Vaitiekūnas* (1984), *Šiaulių P. Višinskio viešosios bibliotekos kraštotyros darbų katalogas* (1996), *Jonas Nekrašius* (2001), *Sukaupti kraštotyros lobiai* (su kitais, 2003), virtualų biografijų žinyną *Šiaulių šviesuomenė* (su kitais, 2006). Nuo 1996 rengia *Šiaulių atmintinų datų kalendorių*. Spauldoje paskelbė straipsnių kraštotyros ir bibliotek. klausimais. LBD ir Lietuvos kraštotyros dr-jos narė.

Osvaldas Janonis

DEBESIENĖ, Linionytė Valerija, * 1948 04 11 Marijampolėje; *bibliotekininkė, bibliografė*.

1973 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. ir bibliogr. spec.). 1973–1990 MA b-kos Komplektavimo skyriaus vyresn. bibliotekininkė, vyresn. redaktorė, sektoriaus vadovė. 1990–1995 Bibliogr. skyriaus vyresn. redaktorė, nuo 1995 Nacionalinės bibliogr. sektoriaus vadovė. Su kitais sudarė dvi bibliogr. r-kles *Lietuvos bibliografija. Serija C, Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos* (1898–1903 laikotarpis, 2000, 2003). Paskelbė straipsnių Lietuvos ir Baltarusijos MA b-kų leidiniuose, skaitė pranešimus moksl. konferencijose Lietuvoje, Latvijoje ir Baltarusijoje.

Birutė Railienė

GERULIS Jurgis, Gerullis Georg, * 1888 08 13 Jogauduose (Šilutės r.), † apie 1945; kalbininkas, baltistas, *senosios lietuvių raštijos tyrėjas*.

Studijavo Karaliaučiaus ir Berlyno u-tuose. 1912 už lotyniškai parašytą disertaciją *De Prussicis Sambiensium locorum nominibus* (Apie prūsiškus Sembos vietovardžius) įgijo filosofijos daktaro laipsnį. 1919 Karaliaučiaus u-to privatdocentas. 1922–1933 Leipcego u-to Baltų k. katedros vedėjas, profesorius. Įkūrė Baltų kalbotyros i-tą. 1931–1933 vadovavo dialektologijos kursams Kaune. 1933 paskirtas Saksonijos švietimo ministru, o 1933 Prūsų švietimo m-jos aukšt. m-klų departamento direktoriumi. 1934–1937 Karaliaučiaus u-to profesorius, rektorius. 1937–1939 Berlyno u-to profesorius ir naujai įsteigto Ukrainiečių moksl. i-to kuratorius. Dalyvavo I pasauliniame kare. Nuo 1939 buvo hitlerinės kariuomenės karininkas, majoras. Dirbo Rytų fronte vokiečių kontržvalgybos skyriaus vadovu. 1945 05 sovietinio saugumo suimtas žuvo neaiškiais aplinkybėmis. Pagrindinės tyrinėjimų sritys – dialektologija, liet. k. fonetika, prūsų k., senoji liet. raštija, senieji prūsų vietovardžiai, tarmės, ypač Baltarusijos teritorijos Zietelos tarmė (buvo sukaupęs daug vertingos medžiagos, kuri per karą dingo). Išleido veikalus: *Die altpreussischen Ortsnamen* (Senovės prūsų vietovardžiai, 1922), *Litauische Dialektstudien* (Lietuvių dialektologijos studijos, 1930), su Chr. S. Stangu *Das Fischerlitauisch in Preussen* (Lietuvių žvejų tarmė Prūsuoje, 1933). Parengė: M. Mažvydo raštų fotografuotinį leid. *Seniausieji lietuvių kalbos paminklai iki 1570 metams* (1922); Karaliaučiaus valstybiniame archyve surastą giesmyną *Gesmes chriksezoniskas*, 2 d. 1566–1570 (1921); liet. raštų chrestomatiją *Senieji lietuvių skaitymai* (1927). Vilniuje surado J. Elgerio *Evangelijų ir epistolų* vertimo latvišką rankraštį. Paskelbė straipsnių dialektologijos, kirčiavimo, fonetikos, prūsistikos temomis moksl. žurn. „Archivum Philologicum“, „Filologu Biedrības Raksti“, „Studi Baltici“, „Tauta ir žodis“ ir kt. nežinomų liet. k. tekstų užsienio lei-

diniuose, daugiausia vokiečių k. Teikė pataisas ir papildymus V. Biržiškos *Lietuvių bibliografijai*. Δ asmeninės b-kos knygų yra saugoma Baltijos centr. b-koje Rygoje.

L.: FALKENHAHN, Viktor. Panorau arčiau pažinti tuos lietuvius. *Metai*, 2007, nr. 6; SABALIAUSKAS, Algirdas. Keletas smulkmenų Jurgio Gerulio biografijai. *Lietuvių kalbotyros klausimai*, 1996, t. 36; ZINKEVIČIUS, Zigmās. Jurgis Gerulis – mokslininkas ir žmogus. *Lietuvių kalbotyros klausimai*, 1996, t. 36; ŽUKAS, Vladas. Prof. Jurgio Gerulio darbų charakteristika. *Gimtoji kalba*, 1990, nr. 8–9.

Iveta Jakimavičiūtė

GIEDRAITIENĖ, Černiauskaitė, Kuncaitis Jadvyga, * 1917 10 31 Maskvoje (Rusija); pedagogė, vertėja, *bibliotekininkė*.

1963 baigė Western Reserve u-tą Klivlende (bibliotek. ir informatikos spec.). 1921 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1944 pasitraukė į Šveicariją. 1948 persikėlė į Argentiną. 1950–1953 Cordobos lituanistinės m-klos vedėja ir mokytoja. 1955–1959 Cordobos u-te dirbo Medicinos f-to b-kos vedėja, dėstė vokiečių ir anglų k. 1960 persikėlė į JAV. Nuo 1996 gyvena St. Peterburge. 1963–1968 Western Reserve u-to moksl. b-kos direktorė. 1968–1985 Case Western Reserve u-to Centr. b-kos Informacijos ir tyrimų skyriaus vadovė. Dalyvavo vietos liet. veikloje. 1995–1996 JAV Liet. bendruomenės Michianos apyl. v-bos pirm. 1990 Lietuvoje vedė anglų k. kursus. 1991 dėstė Amerikos pedagogų talkos Lietuvos švietimui (APPLE) mokytojų kvalifikacijos kėlimo kursuose Vilniuje.

Osvaldas Janonis

GREIČIŪTĖ Veronika (prieš reabilitaciją Teklė **Štarytė**), * 1919 04 23 Pantvardyje (Jurbarko r.); *knygrišė-restauratorė*.

Stažavo Leningrado MA konservavimo ir restauravimo laboratorijoje (1967, 1980), 1975 – Vilniaus u-to b-kos Restauravimo skyriuje, Tartu u-to moksl. b-kos Restauravimo skyriuje (1982). 1993 suteikta II popieriaus restauratoriaus kategorija. Iki 1945 tarnavo pas ūkininkus, 1945–1947 tremtinė. Nelegaliai grįžusi į Lietuvą gyveno Teklės Štarytės pavarde ir tarnavo pas privačius asmenis. 1952–1995 dirbo MA b-koje: nuo 1953 – knygrišė, nuo 1971 – restauratorė, 1976 – Leidybinio skyriaus restauravimo sektoriaus knygrišė restauratorė, nuo 1987 – Higienos ir restauravimo skyriuje. Restauravo senuosius odinius ir pergamentinius knygų viršelius, rankr. rinkinius, senąją periodiką, buvo įvaldžiusi senuosius knygų įrišimo metodus. Dalyvavo tarpt. moksl. konferencijose ir restauruotų darbų parodose. 1969 ir 1989 apdovanota MA prezidiumo garbės raštais.

Birutė Railienė

GRINIUS Jonas, * 1877 02 27 Salemos Būdoje (Marijampolės r.), † 1954 05 24 Filadelfijoje (JAV), palaidotas Čikagoje; *spaudos platintojas*.

Spaudos draudimo laikotarpiu Lietuvoje platino spaudą. Priklausė „Artojo“ dr.-jai. Suvalkijoje rengė liet. vakarus. 1905 steigė apsaugos nuo caro žandarų būrius ir jiems vadovavo. Persekiojamas pabėgo į Vokietiją. Vėliau persikėlė į JAV, Filadelfiją. 1909–1911 laikr. „Kova“ administratorius. JAV organizavo liet. visuom. veiklą. Bendradarbiavo period. leidiniuose „Naujienos“, „Tėvynė“, „Kova“. Lietuvai tapus nepriklausoma valstybe, rinko lėšas, parėmė S. Dariaus ir S. Girėno, F. Vaitkaus skrydžius. Savo b-ką dovanavo VDU.

Osvaldas Janonis

GUDAVIČIŪTĖ Elena, * 1937 05 02 Ridvoniškyje (Molėtų r.); *bibliotekininkė*.

1965 baigė Vilniaus valstybinį ped. i-tą (biologijos ir ž.ū. gamybos pagrindų spec.). 1964–1965 dirbo MA b-kos Knygų saugojimo ir aptarnavimo skyriaus bibliotekininke, b-kos skyriaus Chemijos i-te vyr. bibliotekininke. 1965–2000 skyriaus Fizikos ir matematikos i-te vedėja, nuo 2000 dirba vyr. redaktore. Profesinėje spaudoje paskelbė straipsnių. Dalyvavo moksl. konferencijose ir seminaruose. Apdovanojama ženklu „Lietuvos TSR kultūros žymūnas“ (1987).

Eglė Šegždienė

IVAŠKEVIČIUS Adolfas, * 1904 04 28 Tryškiuose (Telšių r.), † 1992 11 16 Vilniuje; visuomenės veikėjas, *knygotyrininkas, bibliografas, bibliotekininkas*.

1928–1930 studijavo Kauno u-to Teisės f-te. 1924–1930 ir 1933–1940 dirbo kooperatyve „Spaudos fondas“. 1930–1932 tarnavo Lietuvos kariuomenėje ir tvarkė pulko b-ką, išduodavo kareiviams knygas. 1940–1941 dirbo Liaudies komisarų taryboje Priešlėktuvinės apsaugos skyriaus viršininku. 1941–1944 evakavosi į Sovietų Sąjungą. 1944–1946 prekybos liaudies komisaro pavaduotojas. 1946–1950 prekybos ministras. 1950–1957 MA Centr. b-kos vyr. bibliotekininkas. 1957–1992 direktoriaus pavaduotojas mokslo reikalams. 1992 vyr. bibliografas. Parengė: vadovą skaitytojams *Lietuvos TSR Mokslų akademijos Centrinė biblioteka* (1959), leidinius *Vilniaus bibliotekos* (1966), *Lietuvos TSR Mokslų akademija* (1967). Profesinėje spaudoje paskelbė straipsnių seriją apie raketų išradėją K. Semenavičių, MA b-ką, jos leidybinę veiklą, informacinį darbą ir kt. Per 30 b-kos leidinių buvo red. kolegijų narys, iš jų 19 ats. redaktorius: *Bibliotekininkystė ir bibliografija* (1966–1981, 2 t.), E. Laucevičiaus monografijos *Popierius Lietuvoje XV–XVIII a.* (1967, 2 t.), rankr. XII a. vokiečių–lietuvių k. žodyno *Lexicon Lithuanicum* (1987) ir kt. Su pranešimais dalyvavo Lietuvos ir

tarptaut. bibliotekininkų konferencijose. Propagavo MA b-ką per radiją ir televiziją. Buvo Moksl.-techninės informacijos tarybos prie MA prezidiumo narys, Tarpžinybinės b-kų tarybos pirm. pavaduotojas, Vilniaus m. tarpžinybinės b-kų tarybos Moksl. b-kų sekcijos pirm., MA „Žinijos“ dr.-jos pirm., MA prezidiumo Parodų kom.-jos pirm. pavaduotojas, Lietuvos MA b-kos Parodų kom.-jos pirm. Apdovanotas medaliu „Už šaunų darbą Didžiojo Tėvynės karo metais“ (1946), „Garbės ženkle“ ordinu (1947), Kultūros žymūno ženklu (1974). Nusipelnęs kultūros veikėjas (1979).

L.: Adolfui Ivaškevičiui – 100. Parengė Daiva Narbutienė. Iš *Mokslų akademijos biblioteka*, 2003/2004. Vilnius, 2006.

Lina Kanopkienė

JASĖNAS Kazimieras, * 1867 09 18 (30) Velžiuose (Radviliškio r.) † 1950 11 15 Liepojoje (Latvija); kunigas, menotyrininkas, literatas, *leidėjas*.

1899 baigė Kauno kunigų sem-ją, kunigavo Latvijoje, nuo 1902 – Jelgavoje. Išleido keletą knygų liet. ir latvių k., tarp jų ir savo parengtą *Visuotinio meno istoriją* (leido sąsiuviniais, I t. – 1923–1927, II – 1927–1932, III – 1932–1937; iš viso 1832 p., 2114 reprodukcijų, leidyba atsiėjo 100 000 Lt). Turėjo sukaupęs didelę menotyros b-ką (sudegė kartu su neišleistų knygų rankr. per 1944 bombardavimą).

Remigijus Misiūnas

JASĖNAS Mykolas, * 1912 06 01 Velžiuose (Radviliškio r.); filosofas, teisininkas, *bibliotekininkas, knygotyrininkas*.

1939 baigė Sorbonos u-to Tarpt. aukšt. mokslų i-tą (teisės spec.), VDU (filosofijos spec.), 1967 Columbijos u-tą Niujorke (įgijo bibliotek. daktaro laipsnį). Profesorius (1967). 1934–1937 dirbo Vidaus reikalų m-joje Kaune, 1939–1941 – Eltos redaktoriumi. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1947–1949 (Jungtinės tautų pagalbos ir atstatymo administracijos UNRRA) prancūzų okupacinės zonos administracinės tarnybos vadovas. 1949 persikėlė į JAV. 1951–1954 dirbo Niujorko vieš. b-koje, 1954–1964 – Rutgerso u-to New Brunswicke ir Cornelio u-to Ithacoje b-kose. 1964–1982 Niujorko valstijos u-tuose dėstė humanit. mokslų ir bibliotek. spec. disciplinas. Parašė kn. *A history of the bibliography of philosophy* (Filosofijos bibliografijos istorija, 1973), *Petrarch in America* (Petrarka Amerikoje, 1974), paskelbė straipsnių. Keletą metų dirbo „Amerikos balso“ redakcijoje. Bendradarbiavo „Vienybėje“. Lietuvos žurnalistų s-gos narys, Tavareso vieš. b-kos tarybos narys (nuo 1988), Lake apygardos kom.-jos b-kų tarybos narys (nuo 1990), pirm. (nuo 1995). Įvairių JAV moksl. dr.-jų narys. Apdovanotas F. Petrarcos, Pasaulio piliečio medaliu (1974).

Osvaldas Janonis

JUODĖNIENĖ, Vanagaitė Vaida, * 1976 02 24 Dauguose (Alytaus r.); *bibliotekininkė bibliografė*.

2000 baigė Vilniaus u-tą (b-kų ir informacijos centrų vadybos spec.). Nuo 1998 dirba MA b-kos Informacijos skyriuje. Monografijos *Lietuvos mokslinės mokyklos (1945–1990)* (2002) viena iš autorių. Parengė bibliogr. r-klę *Vytautas Kontrimavičius* (2000). Profesinėje spaudoje paskelbė straipsnių.

Birutė Railienė

KAIRELIENĖ, Rakuckaitė Leokadija, * 1952 07 07 Švenčionyse; *restauratorė, bibliotekininkė*.

1975 baigė Vilniaus u-tą (chemijos spec.). Stažavo VU moksl. b-koje (1975), Rusijos MA Leningrado dokumentų konservavimo ir restauravimo laboratorijoje (1981), P. Gudyno muziejinių vertybių restauravimo centre (1987), Ukrainos MA b-koje Lvove (1989), Lenkijos nacionalinėje b-koje Varšuvoje (1995), Lenkijos MA b-koje Varšuvoje (1995). 1975 Lietuvos MA b-kos knygrišė-restauratorė, 1976 Restauravimo sektoriaus vadovė, 1987 – Higienos ir restauravimo skyriaus vedėja, nuo 1991 moksl. sekretorė. Paskelbė straipsnių žurn. „Tarp knygų“, MA b-kos leidiniuose, Latvijos ir Rusijos bibliotek. spaudoje, skaitė pranešimus konferencijose Latvijoje, Lenkijoje, Rusijoje. Nuo 1991 LBD narė, 1995–2001 LBD Moksl. b-kų darbo grupės narė, nuo 2001 UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ nacionalinio k-to narė.

Povilas Saudargas

KAULAKIS Alfonsas Domininkas, * 1898 05 28 Sausiuose (Klaipėdos r.); *spaustuvės įrengėjas*.

1912 emigravo į JAV. 1922–1933 b-vės „Bell Press“ Čikagoje pirm. Leido laikr. „Telegrama“ ir „Newspaper“. 1937 Čikagoje įrengė vieną iš didžiausių liet. spaustuvų – „Progress Printing Company“. Bendro Amerikos liet. fondo Čikagos apygardos pirm. (1947). 1950 subūrė Majamio liet. tarybą, Susivienijimo lietuvių Amerikoje kuopą.

Osvaldas Janonis

KAZLAUSKIENĖ, Dievulytė Rūta, * 1959 11 23 Vilniuje; *bibliografė*.

1979 įstojo į Vilniaus u-tą (liet. k. ir lit-ros spec., studijų nebaigė). Nuo 1997 dirbo MA b-kos Bibliogr. skyriaus bibliografe, 1997–2000 Nacionalinės bibliogr. sektoriuje, nuo 2002 dirba Bibliogr. skaitykloje. Su kitais sudarė bibliogr. r-klę *Lietuvos bibliografija. Serija C, Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos, 1901–1903*

(2003). Publikacijų duomenų bazėje registruoja MA b-kos darbuotojų publikacijas. Rengia parodas, paskelbė biografinių straipsnių žurn. „Tarp knygų“, „Mokslas ir gyvenimas“.

Birutė Railienė

KRĖVĖ Vincas, tikr. **Mickevičius**, * 1882 10 19 Subartonyse (Varėnos r.), † 1954 07 07 Springfielde (JAV), 1992 perlaidotas Subartonių kapuose; rašytojas, pedagogas, visuomenės veikėjas, *leidėjas, redaktorius*.

1898 įstojo į Vilniaus kunigų sem-ją, iš kurios vėliau pasitraukė. 1908 baigė Kijevo u-tą. 1908 Lvovo u-te įgijo filosofijos daktaro laipsnį, 1913 Kijeve – lyginamosios kalbotyros magistro laipsnį. 1909–1920 dirbo mokytoju Baku (Azerbaidžanas). 1912–1920 Baku u-te dėstė senąją bulgarų k. ir ėjo Lietuvos konsulo pareigas. 1920–1922 Švietimo m-jos Knygų leidimo kom-jos reikalų vedėjas, dėstė Aukšt. kursuose. Nuo 1922 Kauno u-to Humanit. mokslų f-to profesorius. 1925–1937 f-to dekanas. 1941 paskirtas MA prezidentu. 1941 pasitraukė į Vakarus. 1947 Pensilvanijos u-te dėstė rusų, lenkų, liet. k. bei lit-ras. Parašė kn. *Šarūnas, Dainavos kunigaikštis* (1911), *Dainavos šalies senų žmonių padavimai* (1912), *Pratjekabuddha* (1913), *Skirgaila* (rusų k. 1916, liet. k. 1924), *Šiaudinė pastogė* (1921–1922), *Žentas* (1922), *Likimo keliais* (2 t., 1926, 1929), *Mindaugo mirtis* (1935), *Raganius* (1939), *Miglose* (1 t., 1944), *Dangaus ir žemės sūnūs* (1949–1961). Redagavo žurn. „Darbai ir dienos“, „Dienovidis“, „Humanitarinių mokslų fakulteto raštai“, „Gaisai“, „Literatūra“, „Mūsų tautosaka“, „Tauta ir žodis“ ir kt. Lietuvos šaulių s-gos narys (1922–1924), Liet. tautininkų s-gos pirm. (1925), Lietuvos rašytojų dr-jos pirm. (1939–1940). Slapyv.: Vincas Baltasis, B. Dzūkas, M. Kemšis, J. Kindaras, Vincas Krėvė, Meteoras, J. Puodžius, Wajdelota ir kt.

L.: ČESNULEVIČIŪTĖ, Petrė. *Vincas Krėvė: gyvenimas ir kūryba*. 2-asis patais. ir papild. leid. Kaunas, 1982.

Iveta Jakimavičiūtė

KRIVAŠČENKO, Radzvilovaitė Efosinija, * 1933 06 18 Kernynėje (Zarasų r.), † 2005 05 17 Vilniuje; *bibliotekininkė, bibliografė*.

1956 baigė Vilniaus u-tą (ist. ir archeologijos spec.). 1956–1972 MA Ist. i-to laborantė, vėliau jaunesn. moksl. bendradarbė. 1972–1973 bibliotekininkė MA b-kos skyriuje Fizikos ir matematikos i-te. 1973–1986 Bibliogr. skyriaus bibliografė, vyresn. redaktorė. 1986–1995 Nacionalinės bibliogr. sektoriaus vadovė. 1995–2005 būdama Bibliogr. skyriaus vyresn. redaktore teikė bibliogr. informaciją, rengė kny-

gų parodas. Su kitais parengė bibliogr. r-klę *Lietuvos bibliografija. Serija C, Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos, 1898–1900* (2000). Paskelbė straipsnių „Bibliotekų darbe“, Lietuvos ir Rusijos MA b-kų leidiniuose. Dalyvavo moksl. konferencijose Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Rusijoje.

Valerija Debesienė

KRUZAS Antanas Tomas, * 1914 07 23 Bruklina (JAV); pedagogas, *redaktorius, bibliotekininkas*.

1937 baigė Bruklino politechnikos i-tą (chemijos inžinerijos spec.), 1950 – Niu-jorko miesto koledžą (statistikos, ekonomikos spec.), 1951 – Mičigano u-tą (įgijo magistro laipsnį). Filosofijos daktaras (bibliotek.). 1932–1942 ir po karo tarnybos dirbo Amerikos cukraus rafinavimo b-vėje. 1951–1952 Kansaso u-to Medicinos centro asocijuotasis bibliotekininkas, 1952–1956 Niu-jorko u-to Keramikos koledžo Alfredo bibliotekininkas asistentas. Nuo 1956 dirbo Mičigano u-te Ann Arbore, 1960–1964 šio u-to profesorius asistentas, 1964–1968 asocijuotasis profesorius, 1968–1978 profesorius, nuo 1978 profesorius emeritas. 1939–1943 redagavo žurn. „Annunciator“. Nuo 1974 nepriklausomas redaktorius ir konsultantas. Parašė kn. *Business and industrial libraries in the United States, 1820–1940 (Biznio ir industrinės bibliotekos Jungtinėse Valstijose, 1820–1940, 1965)*, *Special libraries and information centres (Specialiosios bibliotekos ir informacijos centrai, 1965)*, sudarė ir redagavo žinytų ir enciklopedijų. Gavo bibliotek. m-klos absolventų apdovanojimą (1986). Vienas iš labiausiai nusipelnusių Mičigano u-to filosofijos daktarų (1988).

Osvaldas Janonis

KUBILIŪTĖ, Kubilius Ramunė, * 1956 07 23 Monrealyje (Kanada); *bibliotekininkė*.

1981 baigė Rosary koledžą River Foreste (įgijo magistro laipsnį). 1976–1977 dėstė K. Donelaičio ir Maironio lituanistinėse m-klose Čikagoje, vėliau dirbo medicinos m-klose, ligoninėse, medicinos b-kose. Nuo 1985 Northwesterno u-to Gatterio medicinos b-kos vyresn. bibliotekininkė, Medicinos žinytų, vėliau – Klientų aptarnavimo skyrių vadovė. Bendradarbiauja period. leid. „Ateitis“, „Skautų aidas“, „Pasaulio lietuvis“, „Draugas“, „Amerikos lietuvis“, „Darbininkas“, „Dirva“, „Tėviškės žiburiai“, „Bridges“, elektroninėje spaudoje. Redagavo moksleivių metraštį *Žiemos žiedai* (1973). Dalyvavo Pasaulio liet. jaunimo IV kongrese (1970). Tarpt. konferencijose (ir Vilniuje 1993) skaitė pranešimus apie medicinos b-kų darbą, medicininės informacijos rengimą, b-kų kompiuterizavimą. JAV Liet. bendruome-

nės krašto v-bos vicepirm., Švietimo tarybos narė, Ateitininkų federacijos v-bos ir tarybos narė, Mokslo ir kūrybos simpoziumų (1977, 1989), dainų (1992) ir šokių (1993) švenčių organizacinių k-tų narė. Medicinos b-kų ir Specialiųjų b-kų asociacijų, Liet. b-kų Amerikoje dr-jos narė. „Draugo“ fondo sekretorė (nuo 1993).

Osvaldas Janonis

LAPAS Raimundas Marius, * 1954 06 01 Čikagoje (JAV); žurnalistas, *bibliotekininkas, bibliofilas*.

1976 baigė Rosary koledžą River Foreste (įgijo prancūzų k. magistro laipsnį). 1978 Dominikonų u-te Čikagoje įgijo bibliotek. magistro laipsnį. 1969–1976 dirbo Liet. muzikologijos archyve Čikagoje, vėliau – Čikagos centr. b-koje. 1981–1989 Melrose Parko vieš. b-kos generalinis direktorius. Sudarė leid. *A catalog of Lithuanian revenue stamps (Lietuviškų pašto ženklų katalogas, 1971)*, žinyną *Ten, ekrane sužibus: Amerikos lietuvių kinematografija, 1909–1979, 1983*). Nuo 1972 bendradarbiauja „Drauge“, „Dirvoje“, „Pasaulio lietuvyje“, „Akiračiuose“, nuo 1995 ir Lietuvos spaudoje. Paskelbė straipsnių kultūros temomis, Lietuvos pašto istorijos tyrinėjimų. Skaitė pranešimus IV ir V Mokslo ir kūrybos simpoziumuose, Lituanistikos i-to 1981, 1985 suvažiavimuose. Nuo 1978 dirbo liet. radijuje įvairių laidų redaktoriumi ir autoriumi, liet. radijo programos „Studija R“ kūrėjas ir vadovas. Apdovanojamas JAV liet. bendruomenės Kultūros tarybos radijo premija (2006).

Osvaldas Janonis

LENKTAITIS Jonas, * 1913 11 17 Jušakaimyje (Šakių r.), † 2003 02 03 Vilniuje; teisininkas, *knygų leidėjas*.

1934–1935 ir 1937–1938 VDU studijavo teisę ir ekonomiką. 1945–1947 studijas tęsė Tiubingeno u-te. 1956 baigė Niujorko radiotechnikos kursus. Teisės daktaras. 1939–1943 Vilniaus filharmonijos administratorius, direktorius. 1943 gestapo suimtas ir išvežtas į Štuthofio koncentracijos stovyklą. Tais pačiais metais grįžo į Lietuvą. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1951 persikėlė į JAV. Iki 2001 gyveno Niujorke, vėliau persikėlė į Vilnių. 1939 pirkto Vilniuje veikusią spaustuvėlę ir įkūrė I-klą „Patria“. 1940 spausdino satyros žurn. „Kultuvė“ ir išleido 8 knygas. Sovietų valdžia spaustuvę nacionalizavo. Jos veiklą atkūrė Tiubingene ir tęsė JAV. Iki 1950 išleido daugiau negu 50 knygų: grožinės, vaikų lit-ros, vadovėlių, žodynų, natų leidinių (tarp jų V. Biržiškos *Lietuvių rašytojų kalendorius, 1946*, A. Šapokos *Lietuvos istorija, 1950*, almanachą *Tremties metai, 1947*). Vienintelis iš liet. emigrantų leidėjų mokėjo honorarus, išleido pirmąją pokario metais grožinės lit-ros knygą vokiečių k. S. Zo-

barsko *Das Lied der Sennen (Dalgių daina, 1947)*, pirmąją liet. lit-ros istorijoje tautosakos skaitymų knygą (J. Balio *Lietuvių tautosakos skaitymai, 1948*). Persikėlęs į JAV išleido dar 4 knygas. Vėliau dirbo teisininku. Surengė 4 liet. knygų parodas, dalyvavo Pasaulinėje knygų parodoje Johannesburge (1948). Bendradarbiavo liet. spaudoje. Kaupė lituanistinę medžiagą ir jos rinkinius padovanojo Lietuvai. Knygų dovanotojas liet. b-kėlėms, Liet. kultūros fondui. Mecenavo M. K. Čiurlionio, vyskupo M. Valančiaus sukakčių konkursus. Teikė paramą tėvams pranciškonams. Vienas iš Lietuvos rašytojų dr-jos kūrėjų. Akredituotas žurnalistas prie Jungtinių Tautų org-jos. Apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordinu (2002).

L.: MISIŪNAS, Remigijus. Jono Lenktaičio leidybinė veikla Vakarų Vokietijoje 1945–1950 m. *Knygotyra. 1993* (fakt. 1994), t. 20.

Osvaldas Janonis

MATEIKIENĖ, Jasiūnaitė Violeta, * 1960 12 25 Kupiškėje; *bibliografė*.

1987 baigė Vilniaus u-tą (liet. k. ir lit-ros spec.). 1986–1988 dirbo Knygų rūmų (dabar LNB Bibliogr. ir knygotyros centras) Einamosios valst. bibliogr. skyriuje, vėliau Knygų nacionalinės retrosp. bibliogr. skyriuje. Su kitais rengė *Spaudos metraščių*. Nuo 1988 dirba Nacionalinės retrosp. bibliogr. skyriuje. Leidinių *Lietuvos bibliografija* A serijos 1-ojo t. papildymų (1990) ir 3-iojo t. (2006) viena iš sudarytojų.

Ringailė Bagušytė

MILTINIS Juozas, * 1907 09 03 (Akmenėje), † 1994 07 13 Panevėžyje; režisierius, kultūros veikėjas, *asmeninės bibliotekos savininkas*.

1931 baigė Vaidybos m-klą prie Kauno valstybinio teatro. 1932–1938 mokėsi Didžiojoje Britanijoje ir Prancūzijoje. 1940 11 21 įkūrė Panevėžio dramos teatrą, kur buvo paskirtas aktoriumi su teise režisuoti, su pertraukomis buvo jo vadovas. Per savo darbo teatre laiką surežisavo apie 70 spektaklių, sukūrė 15 teatro ir 11 kino vaidmenų. 1937–1940 žurn. „Naujoji Romuva“ rašė teatro klausimais, vertė iš užsienio k. Buvo surinkęs reikšmingą b-ką, kuri perduota Panevėžio a. Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vieš. b-kai. 2006 03 03 Δ fondas, saugomas Juozo Miltinio palikimo studijų centre, pripažintas nacionalinės reikšmės kolekcija ir įtrauktas į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ nacionalinį registrą. Jame yra 3489 egz. knygų ir žurnalų iš filosofijos, psichologijos, grožinės lit-ros, sociologijos, teatro ir kino, medicinos ir ped. srities, enciklopedijų, įvairiakalbių prancūzų, anglų, vokiečių, italų, ispanų, graikų, liet., japonų ir kt. k. žodynų Δ asmens dokumentai: įvairių apdovanojimų, vardų suteikimo dokumentai, pažymėjimai, jubiliejiniai ir kt. sveikinimai,

turėtų knygų sąrašai. Kūrybos dokumentai: pjesių vertimai, menotyros, estetikos, teatro, konspektai, piešiniai, laiški ir kt. Vaizdiniai dokumentai: scenografijos eskizai, įvairių dailininkų Δ sukurti ekslibrisai, grafikos darbai, lankstiniai, spektaklių programos ir kt. Žymių fotografų portretinės, grupinės, režisuotų spektaklių nuotraukos. Jubiliejų ir kt. pagerbimo renginių vaizdajuostės, garsajuostės, 109 Δ repeticijų kompaktinės plokštelės. Nusipelnęs artistas (1948), Lietuvos SSR liaudies artistas (1965), SSRS liaudies artistas (1973). Apdovanotas Lietuvos SSR Valstybine premija už W. Shakespeare'o „Makbeto“ ir M. Šolochovo „Pakelta velėna“ inscenizacijos pastatymą (1965), Tautų draugystės ordinu (1977), Panevėžio miesto garbės pilietis (1980). Prancūzijos vyriausybė už nuopelnus suteikė Meno ir literatūros ordino riterio vardą (1995). Slapyv.: Dodma, J. M.

L.: *Juozas Miltinis*: bibliografija (1932–1992). Sudaryt. Ž. Snicorytė. Panevėžys, 1993; SKENDELIENĖ, Rūta. *Juozas Miltinis*: kūrybinė studija. Kaunas, 1995.

Iveta Jakimavičiūtė

MORKŪNAS Mykolas, * 1916 02 17 Payslikyje (Pasvalio r.), † 1999 04 15 Kaune; ekonomistas, *spaustuvininkas*.

1938–1940 mokėsi Kauno kunigų sem-joje, 1940–1944 Vilniaus u-te studijavo ekonomikos mokslus, 1945–1947 mokėsi Insbruko u-te. Ekonomikos daktaras (1947). 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau persikėlė į Čikagą (JAV). Vilniuje turėjo privačią spaustuvę, spausdino nelegalų antinacinį laikr. „Laisvas žodis“ (1944). 1951 Čikagoje įsteigė liet. spaustuvę. Spausdino liet. knygas, period. leidinius „Akiračiai“, „Laisvoji Lietuva“, „Lituanus“, „Medicina“, „Metmenys“, „Technikos žodis“, plakatus, žiniaraščius ir kt. leidinius, taip pat leidinius latvių k. Atlikdavo spaudos darbus amerikiečių įstaigoms. 1993 į Kauną atsiuntė spaustuvės įrenginius ir su kitais įkūrė sp. „Morkūnas ir Ko.“ Apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi (1998).

Osvaldas Janonis

NORKIENĖ, Drakšaitė Ilona, * 1977 08 02 Plungėje; *bibliotekininkė, bibliografe*.

2001 baigė Vilniaus u-tą (b-kų ir informacijos centrų vadybos spec.). Nuo 2001 dirba MA b-kos Bibliogr. (dabar Informacijos) skyriuje bibliografe. Sudarė bibliogr. r-kles apie B. Juodką (2002), A. Gaižutį (kn.: *Algirdas Gaižutis: Gyvenimas. Darbai. Bibliografija, Lietuvos mokslas*, kn. 42, 2003). Paskelbė straipsnių „Informacijos moksloose“, „Tarp knygų“, „Lietuvos mokslų akademijos žiniuose“.

Birutė Railienė

PAKALNIŠKIENĖ, Baltrušūnaitė Vaida, * 1976 12 21 Pasvalyje; *bibliografė*.

1999 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. studijų programa) ir įgijo bakalauro kvalifikacinį laipsnį, 2001 apgynė Komunikacijos ir informacijos magistro kvalifikacinį laipsnį. Nuo 2001 dirba LNB Bibliogr. ir knygotyros centro Nacionalinės retrosp. bibliogr. skyriuje vyresn. bibliografe. Viena iš leidinio *Lietuvos bibliografija. A serija. Knygos lietuvių kalba* 3-iojo t. (2006) sudarytojų.

Ringailė Bagušytė

PEMKUS Kazys, * 1920 06 24 Rukuose (Šilutės r.), † 1996 04 15 Elgine (JAV); gydytojas, lietuvių išėivijos veikėjas, *bibliofilas, kolekcininkas*.

VDU, Vilniaus, Heidelbergo ir Tiubingeno u-tuose studijavo mediciną. 1950 įgijo medicinos daktaro laipsnį. 1952–1956 dirbo Lietuvių darbo kuopose prie JAV kariuomenės. Vertėsi privačia gydytojo veikla Elgino mieste (JAV). Redagavo: 1961–1964 „Gajos aidą“, 1974–1976 „Mediciną“, J. Puzino studiją *Prof. Petras Avižonis* (1979), N. Sadūnaitės atsiminimus *KGB akiratyje* (1985). Parašė kelias noveles, paskelbė straipsnių Lietuvos ir išėivijos spaudoje. 1946–1948 studentų ateitininkų korporacijos „Gajos“ ir Liet. studentų atstovybės pirm., 1957–1961 gydytojų korporacijos „Gaja“ pirm. Nuo 1956 gyveno JAV. Kaupė savo asm. b-ką, kad išsaugotų išėivijoje žūstančius leidinius. Surinko didelę lituanikos kolekciją. Joje daug liet. litros, kurią gaudavo iš liet. išėivių, retesnių leidinių kopijos iš Pensilvanijos u-to. Knygas žymėjo asm. antsp. „Dr. Kazys Pemkus. Archyvas“. Bendradarbiavo su Amerikos liet. kultūros archyvu Putname, Pasaulio liet. archyvu Čikagoje, „Draugo“ ir Marijonų vienuolyno knygynais, Kazimieriečių vienuolynu Čikagoje ir kt. Glaudžius ryšius palaikė su VU ir LNB b-komis, nemažai leidinių Δ pasiekdavo iš įvairių asmenų, gyvenusių Lietuvoje. B-ką padovanojo Klaipėdos u-to b-kai. Joje yra apie 60 000 egz. knygų, periodikos ir archyvinės medžiagos. 1995 Δ archyvo ir b-kos pervežimą ir įrengimą rėmė Lietuvių fondas (JAV). 1997 Klaipėdos u-to b-oje buvo atidarytas skyrius „Dr. K. Pemkaus biblioteka-archyvas“, kuriame saugomos senosios knygos, tarpukario ir sovietmečiu Lietuvoje bei išėivijoje leisti leidiniai, periodika, asm. archyvas (dokumentai, laiškai, nuotraukos ir kt.), žemėlapiai, plokštelės.

L.: STEPONAVIČIŪTĖ, Danutė. Kazys Pemkus (1920–1996) – lietuvių išėivijos bibliofilas. *Knygotyra*, 2002, t. 38.

Iveta Jakimavičiūtė

PENKIŪNIENĖ, Penkiunas, Krivickaitė Rūta Marija, * 1939 03 16 Kaune; pedagogė, *bibliotekininkė*.

1960 baigė G. Washingtono u-tą Vašingtone (prancūzų ir vokiečių k. dėstymo

spec.). 1963 įgijo prancūzų k. magistro laipsnį. 1976 baigė Marylando u-tą (įgijo bibliotek. magistro laipsnį). 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė į Čikagą (JAV), nuo 1952 gyvena Vašingtone. 1963 jo apylinkėje įsteigė liet. vaikų darželį, kuris išaugo į K. Donelaičio liet. šeštadieninės m-klos (jai vadovavo) mokyklinį skyrių. 1975 parengė liet. k. egzaminavo metodiką. Nuo 1977 dirbo Kongreso b-kos Vašingtone Katalogavimo skyriuje, nuo 1999 šios b-kos Katalogavimo standartų skyriaus viršininkė. Palaiko ryšius su Lietuva: 1993 LNB dalijosi katalogavimo metodikos patirtimi, 1997 Vilniuje padėjo surengti Baltijos šalių moksl. praktinį katalogavimo seminarą, skaitė pranešimą „Kongreso b-kos dalykinimo metodikos nuostatų bendra apžvalga“.

Osvaldas Janonis

PETKEVIČIUS Tadas, * 1893 03 27 Šiauliuose, † 1964 03 01 Kaune; teisininkas, pedagogas, vertėjas, *bibliofilas*.

1911 baigė Šiaulių g-ją ir pradėjo studijuoti teisę Maskvos u-te, tačiau baigiamuosius egzaminus išlaikė tik 1927 VDU. Profesorius (1941). 1918 grįžo į Lietuvą ir ėjo atsakingas pareigas valstybinėje ir diplomatinėje tarnyboje. Nuo 1927 VDU dėstė prekybos teisę. Nuo 1941 dirbo VU. 1946 ištremtas į Sibirą. Iš tremties grįžo 1953. Studijuodamas bendradarbiavo Maskvos studentų redaguojamoje „Aušrinėje“. Išvertė užsienio grož. lit-ros knygų. Iki 1945 sukaupė vertingą apie 8 000 pavad. moksl. ir grož. lit-ros asm. b-ką (teisės, politikos, istorijos, ypač tarpt. teisės klausimais) liet., pranc., vok., anglų, rusų, lenkų k. Tai buvo bene išsamiausia teisės tematikos privati b-ka Lietuvoje. Nemažai leidinių įsigydavo iš Pribačio, Vokiečių knygynų Kaune. B-koje pasitaikė ir senų liet. spaudinių (pvz., L. Ivinskio rengtų kalendorių). Turėjo M. Dobužinskio, P. Galaunės ir kt. dail. sukurtų ekslibrisų, vertino meniškų knygų įrišimus. 1945 sovietinė valdžia dalį b-kos (3 079 egz.) konfiskavo ir perdavė VDU. Po u-to uždarymo šis teisės ir lituanistikos rinkinys išsisklaidė po didžiąsias Vilniaus ir Kauno b-kas. Likusią b-kos dalį paveldėjo vaikai. Daugiausia Δ asm. b-kos spaudinių saugo dukros Julijos ir Sauliaus Lukėnų šeima, dalis b-kos žuvo per gaisrą 1997. Slapyv.: Matušis Tadas, Tadas, Telus ir kt.

Š.: LUKĖNAS, Saulius. Apie Tado Petkevičiaus biblioteką [rankraštis]. 2007. 4 lap.; Konfiskuotų T. Petkevičiaus knygų sąrašai [rankraštis]. *KTUB, Retų knygų sk.*

L.: KAIRIŪKŠTYTĖ-GALAUNIENĖ, Kazimiera. Profesoriaus Tado Petkevičiaus 100-ąsias gimimo metines minint. *Santara*, 1993, nr. 2.

Nijolė Lietuvninkaitė

PLATERIS Jurgis, **Plater** Jerzy, **Plater-Broel** Jerzy Konstanty, * 1810 07 15 Klaipėdoje, † 1836 02 05 (01 24) Raseiniuose, palaidotas Švėkšnoje; grafas, Ged-

minaičių dvaro prie Švėkšnos savininkas, Raseinių apskrities bajorvedis, filologas, istorikas, *knygotyrininkas, kolekcininkas, bibliografas, bibliofilas, leidybos mecenatas*.

Pradinį išsilavinimą įgijo tėvų Jurgio (Jerzy) ir Karolinos (Giedraitytės) Plater-Broelių dvare Švėkšnoje, 1820–1825 mokėsi Kražių ir Vilniaus g-jose, 1825–1828 studijavo VU ir įgijo lit-os ir laisvųjų menų aktualiojo studento diplomą. Iš vaikystės mokėjo liet. k., polinkį lituanistikai suformavo korepetitorius nuo g-jos laikų S. Stanevičius, knygotyrai – VU dėstytojai J. Lelewelis, A. W. Bohatkiewiczus, jų paskaitos ir veikalai. Vilniaus ir Karaliaučiaus u-tų, Kretingos vienuolyno, dvarininkų ir dvasininkų asm. b-kose savarankiškai lavinosi ir tyrė lituanistikos lit-rą ir šaltinius. Δ įtakos turėjo XIX a. pradžios lituanistinis sąjūdis, ryšiai su liet. raštijos veikėjais D. Poška, S. Daukantu ir J. Pabrėža, Karaliaučiaus u-to profesoriais P. von Bohlen, L. M. Rhesa, Rygos liuteronų kunigu H. Frey'iu, dominikonų vienuoliu ir latvių katalikų pamokslininku J. S. Mieleška. Iš tėvų paveldėjęs dalį Švėkšnos valdų – Gedminaičių dvarą, jame kaupė Lietuvos kultūros ist. rinkinius: pilių planus, giminės ir didikų portretus, paveikslus, ražinius (turėjo T. Makowskio ražytą Vilniaus panoramą, 1604), taikomosios dailės kūrinius, ginkluotę, numizmatikos, archeologijos, ist. paveldą. Savišvietos ir mokslo darbo reikmėms sukūrė apie 3000 knygų ir rankraščių įvairiomis kalbomis lituanistinę b-ką. Ją ženklino antspaudu BIBLIOTHECA // GEORGII COMITIS // de PLATER. B-koje buvo M. Daukšos versta *Postilla catholica* (1599), K. Sirvydo lenkų, lot. ir liet. k. žodyno leidimai, Rhesos verstos Ezopo pasakėčios ir parengtas Biblijos 4-asis leidimas (abi 1824), G. Ostermeyerio, Rhesos lietuviškų knygų tyrinėjimai vokiečių k., S. Daukanto neskelbto veikalo *Darbų senujų Lituvių ir Žemaičių* (1822) nuorašas, mirus Lenkijos karaliui ir Lietuvos didžiajam kunigaikščiui Zigmantui Vazai (1566–1632) Varniuose sakyto liet. pamokslo nuorašas, Žemaitijos ist. šaltinių lot., lenkų ir rusėnų k. 1788 m. išrašų rink., dokumentų archyvas. Greičiausiai Plateriui atiteko dalis Poškos rinkinių. Bibliotekininko ir sekretoriaus pareigas ėjo Stanevičius, tapęs Δ darbų įkvėpėju ir talkininku. Išrinktas bajorvedžiu, Δ asm. b-ką pervežė į Raseinius, po mirties ji atiteko Stanevičiui, kurį savo Stemplių dvare priglaudė Δ brolis K. Plateris. Vėliau b-ka grąžinta į Gedminaičių dvarą, sudarytas fondo k-gas ir laikyta atskirame kambaryje, 1900 perkelta į Švėkšnos dvarą, 1910 didesnę jos dalį į Veprių dvarą išsivežė Δ sūnėnas bibliofilas M. Plateris. Per Pirmąjį pasaulinį karą Veprių dvaro b-ka ir archyvas apnaikinti, likučius 1919 Širvintų karo komendantas perdavė Valstybės centr. knygynui Kaune. Šiandien Δ antspaudu paženklintos knygos ir rankr. išsklaidyti Lietuvos ir Latvijos moksl. b-kose, asm. rinkiniuose. Per palyginti trumpą laiką lenkų k. Δ parašė keletą kalbotyros ir ist. veikalų: liet. k. gramatiką, tyrimą apie liet. k.

kirtį ir muzikalumą, sudarė jos etimologijos lenteles (rankr. dingę), 27 Žemaitijos seniūnų biografijų rinkinį (vertimas paskelbtas 1921). 1826–1831 ištyrė ir parašė pirmąjį knygos ist. moksl. veikalą liet. k. apie S. B. Chylinškio verstos Biblijos leidimą *Trumpa žinia apie tą išdawima lietuwiszkos Biblijos Londone* (paskelbtas 1964). Liko nebaigtas didelis liet. knygos ist. parengiamosios medžiagos rink. *Lietuvių literatūros [ir] kalbos istorijos medžiaga* (Materyaly do historyi literatury języka litewskiego; 3 d.). Jame aprašytos 39 knygos liet. k., taip pat 3 prūsiškos ir 7 latviškos knygos, kurių kalba laikyta lietuviškos tarpe (iš viso XVI a. – 10, XVII a. – 12, XVIII a. – 11, XIX a. – 16 knygų), pateikti egzempliorių apibūdinimai *de visu*, nuorodos ir šaltinių išrašai iš apie 150 leidinių latvių, lenkų, liet., lot., prancūzų, rusų ir vokiečių k. Liet. ir latviškų knygų sąrašė pateiktos ir kelios svarbios lituanikos ir letikos knygos kitomis k. Darbe taikyti liet. knygos ist. periodizacijos (1 epocha – nuo rašto ištakų iki M. Mažvydo, 2 epocha – nuo Mažvydo iki D. Kleino, 3 epocha – nuo Kleino iki gyvenamojo meto), viseto integralumo (repertuaras suformuotas chronologine tvarka neatsižvelgiant į valstybę, kurioje knygos išleistos, jų turinį, konfesinę priklausomybę ir raidynus) principai, šaltiniotyris, istoriografinis, bibliografinis, tipografinis, tekstologinis, biografinis, lyginamasis, *de visu* ir kiti knygotyros metodai. Istorioografinė studija rengta vadovaujantis Ostermeyerio *Pirmosios lietuviškų giesmyių istorijos* (Erste littauische Liedergeschichte; 1793) ir Rhesos *Lietuviškos Biblijos istorijos* (Geschichte der liththauschen Bibel; 1816) pavyzdžiu. Platerio rankr. fonde LNB taip pat išliko P. Kepeno darbo „Apie lietuvių tautos kilmę, kalbą ir literatūrą“ fragmento apie liet. Biblijas vertimas iš rusų k., 1810–1827 seminarijos mokslus baigusių Žemaitijos kunigų sąrašas ir užrašų sąsiuvinis su pastabomis apie išlaidas, pinigų išmoką Stanevičiui ir iš jo saviems reikams paimtas knygas (visi lenkų k.). Δ buvo liaudies švietėjas filantropas, tarp savo valstiečių nemokamai platino tikibinio ir šviečiamojo turinio liet. knygas, išvertė į liet. k. ir rengė spaudai anglų pedagogo J. Lancasterio (1778–1838) pradinio raštingumo kolektyvinio mokymo lenteles, finansavo Stanevičiaus parengto liaudies dainų melodijų ir tų dainų pirmųjų posmų tekstų rink. *Pažimes žemaytyškas gaydas* (1833) išleidimą Rygoje. Siekdamas spartinti ir tobulinti knygų leidimą, siūlė spaustuvę įsteigti Varniuose.

Š.: PLATER, Jerzy. Materiały do historyi literatury języka litewskiego. D. 1–3. Apie 1825–1832. *LNB Rankr. skyrius*, f. 112–1.

L.: ČELIAUSKAS, Petras. Jurgis Pliateris – mūsų kultūros veikėjas. *Aitvarai*, 1996, nr. 5; Nekrolog. *Kuryer Litewski*, 1836, 5 maja, nr. 35; RŪGYTĖ, Alicija. Grafas Jurgis Plateris. Iš *Švėkšna*. Čikaga, 1974; ŽUKAS, Vladas. J. Pliaterio lie-

tuvių bibliografijos ir spaudos istorijos darbai. *Bibliotekininkystės ir bibliografijos klausimai*, 1962, t. 2.

Domas Kaunas

PUKĖNIENĖ, Šutaitė Rasa, * 1966 12 12 Dusetose (Zarasų r.); *bibliotekininkė, bibliografė*.

1989 baigė Vilniaus ped. i-tą (liet. k. ir lit-ros spec). 1989–1990 liet. k. ir lit-ros mokytoja Zarasų 2-oje vid. m-kloje, 1990–1994 Vilniaus 59-oje vid. m-kloje. 1994–1996 MA b-koje Bibliogr. skyriaus bibliotekininkė, nuo 1996 vyresn. redaktorė. Su kitais parengė bibliogr. r-kles: *Lietuvos MA leidinių bibliografinė rodyklė, 1989–1990* (2001), *Vincas Kudirka* (2004). Redagavo bibliogr. r-kles: *Lietuvos bibliografija. C serija, Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos, 1900–1903* (2003), *Lietuvių kalbotyra, 1991–1995* (1991–2000 laikotarpis, 2003, 2005), leidinį *Lietuvos mokslo institutų publikacijų duomenų bazė: bendrieji sudarymo principai ir publikacijų rašymo taisyklės* (2003).

Valerija Debesienė

RAIŠYTĖ Rima, * 1948 12 21 Rokiškyje; *bibliotekininkė, bibliografė*.

1977 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. ir bibliogr. spec.). 1973–1993 dirbo Kauno a. vieš. b-koje: iš pradžių Knygų tvarkymo skyriaus vyr. bibliotekininke, nuo 1983 Klasifikavimo ir sist. k-go organizavimo sektoriaus vedėja, nuo 1988 Kraštotyros skyriaus vyresn. bibliotekininke, nuo 1989 Nacionalinės bibliogr. grupės vyresn. bibliografe. Nuo 1993 dirba VDU b-kos vyresn. bibliotekininke. Su kitais parengė bibliogr. r-kles: *Lietuvos bibliografijos C serijos Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos* 1912 (1994), 1913 (1997), 1914 (1998) pirmąsias dalis, „*Akiračių*“ *bibliografija* (2006). Apdovanota VDU Rektoriaus padėkos raštu (2003).

Osvaldas Janonis

ROŽANSKAS Kazys, * 1919 03 02 Sterkiškyje (Anykščių r.); *knygų platintojas*.

Baigė buhalterių kursų Kaune. Dirbo pieninėje. 1944 įstojo į Vietinę rinkt. armiją. Vokiečių suimtas ir išsiųstas prievartinių darbų, iki karo pabaigos išlaikytas Oldenburge. Vėliau dirbo amerikiečių kariuomenės sargybos kuopoje Würzburge. 1947 išvyko į Didžiąją Britaniją, 1958 persikėlė į Čikagą (JAV). Čia dirbo „General Motors“ b-vėje. 1981–2000 vadovavo „Draugo“ knygynui. 2001 grįžo į Lietuvą, gyvena Vilniuje. Vokiečių okupacijos metais platino pagrindinę spaudą. Liet. knygas platino ir gyvendamas Nottinghame (Didžioji Britanija). JAV rūpinosi vadovėlių

leidyba, jų siuntimu liet. m-kloms, platino period. leidinius. Rėmė įv. užsienio liet. org-jas. Pasaulio liet. bendruomenės Lituanistinio švietimo kom-jos paskelbto mokslėvių rašinių konkurso 1998 mecenatas. Savo archyvą ir knygų perdavė LNB. Knygų dovanavo ir kt. Lietuvos b-koms. 2003 įsteigtas Δ fondas Vilniaus krašto liet. švietimui remti (įnešė pagr. kapitalą). JAV liet. bendruomenės Kultūros tarybos reikalų vedėjas (1959–1973). Vytauto Didžiojo šaulių kuopos narys, įv. liet. org-jų v-bų išdininkas.

Osvaldas Janonis

SAVICKIENĖ, Ašmontienė, Jasiukaitytė Virginija, * 1950 12 06 Šiauliuose; *bibliografė*.

1977 baigė Vilniaus u-tą (liet. k. ir lit-ros spec.). Nuo 1980 dirba Knygų rūmų (dabar LNB Bibliogr. ir knygotyros centras) Liet. knygų retrosp. bibliogr. skyriuje. Nuo 1994 Nacionalinės retrosp. bibliogr. skyriaus vedėja. Viena iš leidinio *Lietuvos TSR bibliografija* A serijos 2-ojo t. (1988) rodyklių parengėjų. Leidinio *Lietuvos bibliografija* A serijos 3-iojo t. (2006) redaktorė-sudarytoja. Leidinių *Lietuvos bibliografija* C serija *Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos, 1832–1890* (2004), *Lietuviškieji slapyvardžiai* (2004, t. 1–2), *Stanislovo Didžiulio asmeninė biblioteka: katalogas* (2005) specialioji redaktorė. Viena iš leidinių *Bibliografijos žinios: straipsnių rinkinys*, 1993 (1994), *Senųjų monografinių leidinių katalogavimo taisyklės* (2002) sudarytojų. Profesinėje spaudoje paskelbė straipsnių. Nacionalinės retrosp. bibliogr. redaktorių kolegijos narė (nuo 1999).

Ringailė Bagušytė

SIMANAVIČIUS Kazys, * 1911 03 18 Marvelėje (Kaunas), † 1994 06 18 Marstons Millse (JAV); *spaustuvininkas*.

Dirbo „Spindulio“ spaustuvėje Kaune. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. 1953 J. Kapočiaus pakviestas persikėlė į Bostoną ir įsitraukė į *Lietuvių enciklopedijos* leidybą. Prisidėjo prie *Encyclopedia Lituanica* (Lietuvių enciklopedija, 1970–1978, 6 t.), V. Krėvės raštų (1956–1961, 6 t.), B. Kviklio žinyno *Mūsų Lietuva* (1964–1968, 4 t.) ir kt. išėivijos autorių knygų leidybos.

Osvaldas Janonis

SKIRIUS Antanas, * 1911 10 15 Akstinguose (Tauragės r.), † 2004 03 17 Los Andžele (JAV); žurnalistas, *leidėjas*.

1933–1934 studijavo VDU Technikos f-te, 1934–1937 – Klaipėdos prekybos i-te. 1938 emigravo į JAV. Mokėsi Marianopolio koledže, 1939–1940 – Čikagos u-te

(tarpt. prekybą ir finansus). Vėliau įgijo televizijos laboranto spec. 1946 San Franciske dirbo mokesčių inspekcijoje. 1933 Kaune įsteigė ir iki 1934 leido laikr. „Jau-nasis studentas“, 1934–1935 Klaipėdoje leido žurn. „Komersantas“, 1936–1937 – žurn. „Prekyba“ (1937 antr.: Prekyba ir pramonė). 1937–1938 žurn. „Naujoji Romuva“ administratorius. 1938–1939 „Studentų žodžio“, 1940–1941 „Vyčio“ redaktorius. 1939–1940 „Draugo“ redakcijos narys. 1947–1949 Los Andžele leido ir redagavo žurn. „Kalifornijos lietuvis“, 1950–1992 – „Lietuvių dienos“. Nuo 1962 taip pat San Franciske leido laikr. „Lietuviai Amerikos Vakaruose“. JAV nusipirko spaustu-vę. Joje išspausdino daugiau negu 40 knygų angl. ir liet. k., atsišaukimų, kitų spau-dinių: *Amerikos lietuvių vardyną* (1953), M. Biržiškos *Lietuvių tautos kelias* (1952–1953, 2 t.), poezijos antologiją *Žemė* (1951), S. Būdavo, B. Brazdžionio, I. Šeiniaus ir kt. knygų. Anglų k. išleido A. Baranausko poemą *Anykščių šilelis* (1956, 1970), V. Ramono romaną *Kryžiai* (1954). JAV bendradarbiavo „Studentų žodyje“, „Vytyje“, „Drauge“, „Darbininke“ ir kt. Paskelbė straipsnių apie liet. išeivijos veikėjus. Vienas iš Amerikos liet. tarybos vadovų. JAV liet. bendruomenės, Vyr. Lietuvos išlaisvinimo k-to, Bendrojo Amerikos liet. fondo, Tautos fondo narys, vienas iš Lietuvos vyčių ir ateitininkų org-jų įkūrėjų. Apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino V laipsnio ordinu (2001).

Osvaldas Janonis

SODAITIS Juozas, * 1917 01 25 Kudirkos Naumiestyje (Šakių r.); dailininkas, žurnalistas, *leidėjas*.

1958 Niujorko valstijos u-te baigė Scrantono tarpt. žurnalistų m-klą ir architek-tūrinės braižybos studijas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. 20 metų dirbo Niujorko transporto sistemoje. 1934 Marijampolėje įsteigė humoro laikr. „Pa-šinas“ (buvo jo redaktorius). 1940 išleido novelių rink. *Žalios ganyklos*. 1941 Mari-jampolėje redagavo „Naująją gadynę“. 1942–1943 Marijampolės teatro administra-torius. 1945 su A. Valentinu įsteigė laikr. „Apžvalga“. 1946–1949 su kitais leido ir redagavo humoro laikr. „Dievo paukštelis“. 1947 Schwäbisch Gmünde įkūrė knygų l-klą „Gabija“, kuri veiklą tęsė Bruklina. Ten įkūrė ir liet. spaudos platinimo centrą. 1951–1953 leido neperiod. lit-ros žurn. „Gabija“, 1954 – to paties pavad. lit-ros metrašti. 1958 suredagavo ir išleido legendų ir padavimų rink. *Karaliaus vainikas*. Nuo 1933 bendradarbiavo period. spaudoje. Surengė 15 individualių dailės parodų.

Osvaldas Janonis

STANKUS Tony, * 1951 03 09 Worcesteryje (JAV); komunikacijos specialistas, *bibliotekininkas*.

1975 Rhode Islando u-te įgijo bibliotek. magistro laipsnį. Nuo 1974 dirbo Worcesterio Šv. Kryžiaus koledžo moksl. b-koje. Nuo 1982 Rhode Islando u-te dėsto specialiąją bibliotekininkystę. Profesorius adjunktas. Paskelbė apie 50 moksl. straipsnių, parašė ar išleido knygas: *Scientific journals: issues in library selection and management* (Moksliniai žurnalai: atranka ir valdymo problemos bibliotekoje, 1987), *Scientific journals improving library collections through analysis of publishing trends* (Moksliniai žurnalai gerinant bibliotekų komplektavimą ir analizuojant leidybos tendencijas, 1990), *Biographies of scientists for sci-tech-library* (Mokslininkų biografijos mokslinėms techninėms bibliotekoms, 1991), *Making sense of journals in the life sciences* (Žurnalų reikšmė mokslams, 1992), *Science librarianship at America's liberal arts colleges* (Bibliotekininkystės mokslas Amerikos laisvųjų menų kolegijoje, 1992), *Scientific and clinical literature for the Decade of the brain* (Mokslinė ir klinikinė literatūra, skirta smegenų tyrimo dešimtmečiui, 1993), *Special format serials and issues* (Specialių formatų serialiniai leidiniai, 1996), *Electronic expectations: science journals on the Web* (Elektroniniai lūkesčiai: moksliniai žurnalai žiniatinklyje, 1999). Nuo 1984 žurn. „Science and technology libraries“ apžvalgininkas ir redakcinės kolegijos narys. 1986–1989 žurn. „Library acquisitions practice and theory“ redakcinės kolegijos narys. Nuo 1988 žurn. „RQ“, nuo 1995 „Technicalities“ apžvalgininkas. 1992 Rhode Islando u-to Bibliotek. ir informacijologijos magistratūros studijų skyrius suteikė pasižymėjusio buvusio studento titulą.

Osvaldas Janonis

STAŠIENĖ, Gineitytė Danguolė, * 1958 06 08 Ukmergėje; *bibliografė*.

1981 baigė Vilniaus u-tą (anglų k. ir lit-ros spec.). Nuo 1981 MA b-kos Bibliogr. skyriaus bibliografė, vyr. bibliografė. Su kitais parengė bibliogr. r-kles: *Kazimieras Meškauskas* (1987), *Lietuvos TSR mokslų akademijos leidinių bibliografinė rodyklė, 1981–1982* (1989), *Lietuvos mokslų akademijos leidinių bibliografinė rodyklė, 1987–1988* (2002).

Bronislava Kisielienė

STAUGAITIS Justinas, * 1866 11 14 Tupikuose (Šakių r.), † 1943 07 08 Telšiuose; vyskupas, politikas, publicistas, *spaudos veikėjas*.

1890 baigė Seinų kunigų sem-ją. Kunigo pareigas ėjo įvairiose Lietuvos ir Lenkijos parapijose. 1926 paskirtas Telšių vyskupu. 1926 įkūrė Telšių kunigų sem-ją, Δ iniciatyva buvo pastatytas erdvus pastatas b-kai ir kt. įstaigoms. 1911 įstojo į Lietuvos mokslo dr-ją. 1917 09 18–22 dalyvavo Lietuvių konferencijoje Vilniuje, buvo

išrinktas į konferencijos prezidiumą, tapo Lietuvos Tarybos nariu. 1918 02 16 pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą, išrinktas Lietuvos Valstybės Tarybos vicepirmininku. Vadovavo I ir II Seimui (Seimo vicepirm. ir pirm.). 1909–1912 Seinuose leidžiamo „Vadovo“ redaktorius. Išleido keliolika religinio visuomeninio turinio kn.: *Katalikų tikėjimas ir jo priešai* (1908), *Ar-gi kalta čia Bažnyčia!* (1910), *Ateitininkai ir „Ateitis“* (1911), *Bažnyčios istorija* (1911), *Keista dora* (1911), *Tariamasis mokslas* (1911), *Ar-gi iš tikro reikia Lietuvai Bažnyčios reformos* (1912), *Darbininkų klausimas* (1912), *Jaunimo idealas arba pamokslai mokiniams* (1912), *Viešosios lietuvių kataliko priedermės* (1912), *Bažnyčia ir valstybė* (1920), *Bažnyčios istorija* (2 leid., 1922), *Mūsų visuomenė ir naujieji katalikų uždaviniai* (1922), *Valstybė ir bažnyčia: (dėl bažnyčios priešininkų spaudos)* (1925), *Ar tiesos ieškojimas ar neteisingas užsiuolymas?: (tikyba ir politika)* (1925), *Tikyba ir mokslas* (1928), *Šventojo Tėvo mintys apie auklėjimą* (1930), *Jo ekscelencijos Telšių vyskupo Justino Staugaičio ganytojiškieji raštai tikintiesiems, 1926–1939 metais* (1940). Rankraščiu liko apysaka *Tarp jausmų ir pareigos*. J. Gintauto slp. paskelbė V. Mykoliaičio-Putino romanui *Altorių šešėly* oponuojančią apysaką *Tiesiu keliu* (3 t., 1934–1935). Po mirties išleista memuarų kn. *Mano atsiminimai* (1995). Skelbė straipsnius žurn. „Bažnytinė apžvalga“, „Naujoji Romuva“, „Spindulys“, „Šaltinis“, „Šviesa“, „Švietimo darbas“, „Tiesos kelias“, „Vilniaus žinios“, „Viltis“, „Ūkininkas“ tikybos, moralės, politikos temomis. Jo iniciatyva buvo leistas ir įkurtas 1925–1940 katalikų savaitraštis „Žemaičių prietelius“. Slapyv.: Geradėjas, J. Gintautas, Kurčnebylis, Meškus, Vaideliotas, Juozas Zanavykas, Kaz. Zanavykas.

L.: STAUGAITIS, Justinas. *Mano atsiminimai*. Vilnius, 1995; BANEVIČIUS, Algirdas. *111 Lietuvos valstybės 1918–1940 m. politikos veikėjų*: enciklopedinis žinynas. Vilnius, 1991.

Iveta Jakimavičiūtė

STRAŽNICKIENĖ, Krukauskaitė Svetlana, * 1936 08 12 Mažeikiuose, † 2007 05 05 Kaune; *bibliotekininkė, bibliografė*.

1968 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. ir bibliogr. spec.). Iki 1964 mokytojavu Kauno r. ir m. vid. m-klose. 1964–1993 dirbo Kauno politechnikos i-to b-koje: iš pradžių bibliotekininke, nuo 1969 vadovavo Bibliogr., nuo 1982 – Moksl. techninės informacijos skyriams. Paskelbė straipsnių profesinėje spaudoje, skaitė pranešimus respublikinėse konferencijose bibliogr. darbo ir moksl. techninės informacijos klausimais. Viena ar su kitais parengė metod. priemonių, bibliogr. r-klių (*Prof. Prano Jodelės darbų bibliografija*, 1971, ir kt.), paskaitų konspektą *Informatikos pagrindai*

(1980). 1975–1984 kaip valandininkė dėstė bibliogr.-bibliotek. ir informatikos pagrindų kursus Kauno politechnikos i-te.

Nijolė Lietuvninkaitė

ŠLAPELIS Jurgis, * 1876 04 30 Galsiškiuose (Kupiškio r.), † 1941 03 17 Vilniuje; gydytojas, žodynininkas, pedagogas, kultūros ir visuomenės veikėjas, vertėjas, redaktorius, *knygyno savininkas*.

1906 baigė Maskvos u-to Medicinos f-tą. Tarp liet. studentų platino draudžiamąją spaudą. 1906 kartu su M. Piaseckaite-Šlapeliene Vilniuje įkūrė liet. knygyną, leido ir platino liet. knygas. Jie palaikė tiesioginius prekybinius ryšius su M. Lietuvos ir JAV liet. leidėjais, spaustuvininkais bei knygynais. 1921–1932 Vilniaus Vytauto Didžiojo g-joje dėstė liet. ir lot. k. bei Lietuvos istoriją. Su kt. redagavo „Lietuvių tautą“ ir „Vilniaus žinias“. Sudarė: *Svetimų ir nesuprantamų žodžių žodynelį* (1907), *Rusiškai-lietuvišką žodyną* (2 t., 1908–1909), *Kirčiuotą lenkišką lietuvių kalbos žodyną* (1938), *Lietuvių ir rusų kalbų žodyną* (A–J raidės, 1921). Parengė: K. Donelaičio *Raštus* (1909), *M. Piaseckaitės-Šlapelienės knygyno katalogą* (1910), *M. Piaseckaitės-Šlapelienės knygyno 1910 metų katalogo priedą 1913* (1913). Surinko daug gyvosios kalbos žodžių, kurie panaudoti akademiniam *Lietuvių kalbos žodyne*. 1907–1914 redagavo A. Juškos žodyną, *Lietuvių kalbos žodyną* (M–P raidės). Su J. Raliu išvertė D. Defoe *Robinzono gyvenimą ir jo nelaimės* (1907), H. E. Beecher-Stowe *Dėdės Tomo trobelę* (1914). Rašė „Draugijoje“, „Lietuvos ūkininke“, „Skaitymuose“, „Vilniaus žiniuose“, „Viltyje“. 1904 priklausė M. Biržiškos įkurtai kuopelei liet. lit-ros istorijai pažinti. Buvo Maskvos liet. studentų dr-jos pirmininkas, 1909 „Rūtos“ v-bos narys, Lietuvių mokslo dr-jos ilgametis v-bos narys, 1922–1928 laikinojo Vilniaus liet. k-to narys; 1927 Kultūros švietimo dr-jos v-bos narys ir kt. Nuo 1927 buvo vienintelis liet. atstovas Vilniaus miesto taryboje. Kartu su M. Šlapeliene turėjo asmeninę b-ką, kurioje buvo apie 3000 knygų. Šeimos b-ka ir archyvas po Šlapelių mirties perduoti VU b-kai, likučiai – LNB. B-koje bei knygyno archyve sukaupta daug liet. knygų, periodikos, smulkių spaudinių, lituanikos, įvairių su knygyno veikla susijusių dokumentų: laiškų ar jų nuorašų, užsakymų ir siunčiamų knygų sąrašų, sąskaitų ir kt. Slapyv.: J. Šl.

L.: *Marijos ir Jurgio Šlapelių archyvas*. Parengė Vladas Žukas. Vilnius, 2006; ŽUKAS, Vladas. *Marijos ir Jurgio Šlapelių lietuvių knygynas Vilniuje*. Vilnius, 2000.

Iveta Jakimavičiūtė

TAMAŠEVIČIUS Vytautas, * 1923 02 21 Kaune; *bibliotekininkas*.

1955 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. spec.). 1942–1944 dirbo Šalنيškių girininkijoje sąskaitininku. 1944–1946 kaip sovietinės armijos eilinis tarnavo Vokietijoje, Čekoslovakijoje ir Austrijoje. 1946–1951 dirbo Vilniuje MA centr. b-koje bibliotekininku. 1952–1955 Vilniaus radijo v-bos Informacijos skyriaus vedėjas. 1955–1957 Kultūros m-jos B-kų skyriaus vedėjas. 1957–1964 Vilniaus u-to b-kos Knygų tvarkymo skyriaus vedėjas. 1964–1970 Kultūros m-jos B-kų skyriaus viršininkas. 1970–1971 Valskybinės respublikinės b-kos Komplektavimo skyriaus vyr. redaktorius. 1971–1979 „Orgtechstatybos“ tresto Techn. skyriaus Informacinio darbo grupės viršininkas. 1979–1985 Respublikinės techninės b-kos Respublikinio patentų fondo vedėjas. 1980 ir 1981 pripažinti jo racionalizaciniai metalo lentynų konstrukcijų pasiūlymai. Paskelbė straipsnių fondų tvarkymo, b-kų įrangos ir valdymo klausimais. 1958–1985 dalyvavo konferencijose ir seminaruose. 1961–1963 VU studentams dėstė informatikos pagrindus.

Zofija Milda Petrauskienė

TAMOŠIŪNAS Julius, * 1926 05 15 Žadavainiuose (Utenos r.), † 1995 01 13 Kaune, palaidotas Daugailiuose (Utenos r.); inžinierius, *bibliografas*, *bibliofilas*.

Studijavo Kauno politechnikos i-to Statybos f-te (baigė 3 kursus). Už slapstydamąsi nuo mobilizacijos į sovietų kariuomenę ir antisovietinę veiklą 1945 suimtas ir nuteistas 10 metų kalėti Vorkutos lageriuose ir 5 metus tremties. 1956 grįžęs į Lietuvą dirbo Lentvario „Kaitros“ gamykloje, kilimų fabrike. Vėliau dirbo įvairiose statybos org-jose darbų vykdytoju, saugos technikos inžinieriumi, 1978–1986 – Kauno dujųfikacijos v-boje. Sukaupė apie 1,5 tūkst. pavad. (daugiau kaip 100 tūkst. vienetų) period. leidinių, išleistų 1769–1994 Lietuvoje ir užsienyje (iš jų daugiau kaip 130 pavadinimų – iki 1918), kolekciją. Jos pagrindu parengė ir išleido *Lietuviškos periodinės spaudos kolekcijos parodos katalogą, 1883–1940* (1988), surengė parodą Maironio liet. lit-ros muziejuje (1989), savo ir rėmėjų lėšomis išleido bibliogr. veikalą *Lietuviškų periodinių leidinių bibliografija, 1832–1993* (t. 1 1991, t. 2 1994; Vinco Rastenio premija 1995). Nutapė apie 140 Lietuvos miestų ir miestelių vaizdų, rašė eiles. Lietuvos žurnalistų s-gos, Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos, XXVII knygos mėgėjų dr-jos narys.

L.: VAITIEKŪNAITĖ, Ramutė. Gyvenimas su knygomis. *Kauno diena*, 1993, gegužės 15; Julius Tamošiūnas. *Kauno diena*, 1995, sausio 16.

Alvydas Samėnas

TAMULĖNIENĖ Ramunė, * 1961 01 06 Kaune; *bibliografė*.

1984 baigė Vilniaus u-tą (liet. k. ir lit-ros spec.). 1984–1985 dirbo Kauno 15-oje vid. m-kloje liet. k. ir lit-ros mokytoja. Nuo 1985 dirba Kauno a. vieš. b-koje: iš pradžių Bibliogr. skyriaus bibliografe, nuo 1989 Kraštotyros, vėliau Senujų ir retų spaudinių skyriaus Nacionalinės bibliogr. grupėje: iš pradžių vyresn. bibliografe, vėliau vyresn. redaktore. Su kitais parengė *Lietuvos bibliografijos C serijos Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos* 1910, 1913 ir 1919 metų metraščių pirmąsias dalis, redagavo 1911, 1915–1917 metraščių pirmąsias dalis ir *1911–1918 metų jungtinę asmenvardžių r-klą*.

Osvaldas Janonis

TUMELYTĖ Irena, * 1969 09 04 Vilniuje; *bibliografė*.

1992 baigė Vilniaus u-tą (liet. k. ir lit-ros spec.). Kėlė kvalifikaciją Osnabriuko u-te (Vokietija), Lenkijos MA Ist. i-te Krokuvoje ir Herderio i-te Marburge (Vokietija). 1992–1997 dirbo LNB Lituanistikos skyriaus bibliografe. Nuo 1997 dirba Lietuvos ist. i-to Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ist. skyriaus jaunesn. mokslo darbuotoja. Viena ar su kitais parengė bibliogr. priemones: sąrašą *Lietuvių išeivijos knygos, 1945–1992* (1993), r-kles *Vytautas Merkys* (kn.: *Praeities baruose*, 1999), *Zigmantas Kiaupa* (2002), 1996 (2000), 1997 (2002), 1999 (2005) bibliogr. metraščius *Lietuvos istorijos bibliografija*. Dalyvauja Lietuvos ist. i-to ir Herderio i-to Marburge bendrame projekte kuriant Vidurio Rytų Europos ist. bibliogr. duomenų bazę. Profesinėje spaudoje ir tarpt. konferencijoje „Bibliografinio darbo Vidurio Rytų Europoje patirtis ir perspektyvos“ (Marburgas, 2003) apibendrino Lietuvos ist. bibliogr. metraščių rengimo patirtį.

Osvaldas Janonis

ULEVIČIENĖ, Butkevičiūtė Algina Apolonija, * 1936 02 06 Vaidotoniuose (Kėdainių r.); pedagogė, *bibliotekininkė*.

1968 baigė Vilniaus u-tą (bibliotek. ir bibliogr. spec.). Iki 1964 mokytojavo Jonavos, Alytaus r. ir Kauno m. vid. m-klose. 1964–1993 dirbo Kauno politechnikos i-to b-koje: iš pradžių bibliografe, nuo 1968 vyr. bibliotekininke, nuo 1974 Skaitytojų aptarnavimo sk. vedėja. Organizavo kompleksinius studentų skaitymo interesų bei informacinių poreikių tyrimus ir paskelbė šia tema straipsnių, skaitė pranešimus respublikinėse konferencijose bei seminaruose. Nuo 1993 dirba VDU b-kos Vartotojų aptarnavimo ir fondo saugojimo sektoriuje. 1968–1979 kaip valandininkė dėstė bibliotek. ir bibliogr. bei informatikos pagrindų kursus Kauno politechnikos i-to ir VU Kauno vakariniame f-te, vadovavo studentų diplominiams darbams.

L.: GRICIENĖ, Aldona. Kasdienybės rūpesčiai ir šventės. *Bibliotekų darbas*, 1987, nr. 3.

Nijolė Lietuvninkaitė

VANAGAS Vytautas, * 1930 09 26 Gudiškyje (Rokiškio r.); literatūros istorikas, tekstologas, enciklopedistas, *redaktorius*.

1957 baigė Vilniaus u-tą (liet. k. ir lit-ros spec.). Filologijos mokslų kandidatas (1966), 1993 nostr. humanit. mokslų habil. daktaras. 1957–1990 Liet. k. ir lit-ros i-to moksl. darbuotojas, 1990–2003 Liet. lit-ros ir tautosakos i-to Tekstologijos skyriaus vadovas. Referatinių leidinių „Tarybų Lietuvos visuomenės mokslai. Literatūros mokslas“ ir „Литванистика в СССР. Литературоведение“, *Lietuvos TSR bibliografija* (1985, 1988, 1990) redakcinės kolegijos narys, *Lietuvių literatūros enciklopedijos* (2001, su V. Kubiliumi ir V. Rakausku) redaktorius ir kt. Parašė kn. *Antanas Strazdas* (1968), *Realizmas lietuvių literatūroje* (1978), *Lietuvių literatūros istorija* (su kt. 1977, rusų k.; t. 1, 1979), *Lithuanian Literature* (su kt., 1997), *Dionizas Poška* (1994), biobibliografinį žinyną *Lietuvių rašytojų sąvadas* (1987, papild. 2 1996). Skelbė straipsnius enciklopedijose. Periodinėje spaudoje paskelbė daugiau kaip 400 publikacijų, straipsnių ir recenzijų. Redagavo J. Tumo-Vaižganto *Raštus* ir M. Valančiaus *Raštus*. Parengė: J. Savickio kn. *Novelės* (1967), A. Strazdo kūrybos rinktinę *Giesmė apie siratas* (1974), St. Dagilio, A. Klemento, A. Tatarės, M. Valančiaus ir kt. kūrybos, liet. pasakėčių, didaktinės prozos rinkinių. Sudarė antologiją *Lietuvių poezija* (1 t. 1967), *Lietuvių didaktinė proza* (1982), *Lietuvių rašytojų kalendorius, 1992* (1991) ir kt.

L.: ČIUŽAUSKAITĖ, Ilona; ir ŠLEKYS Jonas. Vytauto Vanago mokslinės biografijos eskizas. Iš *Senosios raštijos profiliai*. Vilnius, 2005, kn. 20; *Vytautas Vanagas: bibliografija, 1958–2004*. Vilnius, 2005.

Iveta Jakimavičiūtė

VASILIAUSKAS, Vasil Mykolas, * 1896 11 25 Vartuose (Vilkaviškio r.), † 1961 09 07 Niujorke (JAV); *spaustuvinininkas*.

1913 emigravo į JAV. Išmokęs spaustuvinininko amato iki 1918 dirbo „Dirvos“ sp. Klivlende, 1918–1948 – „Tėvynės“ sp. Niujorke. 1948–1960 redagavo Susivienijimo liet. Amerikoje laikr. „Tėvynė“.

Osvaldas Janonis

VĖŽYS Gintautas, * 1926 02 23 Kaune, † 2006 08 04 Čikagoje (JAV); inžinierius, *leidėjas, kolekcininkas*.

1956 Iliojaus technologijos i-te įgijo mechaninės inžinerijos bakalauro laipsnį. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. Iki 1976 dirbo inžinieriumi įv. Čikagos b-vėse. 1965 perėmė A. Mackaus knygų leidybos fondą (jo archyvą perdavė Išeivijos studijų centrui Kaune), buvo jo v-bos pirm., nuo 1976 „AM and M Publications“ prezidentas. Fondas išleido apie 100 originalių ir verstinių knygų (22 premijuotos). Bendradarbiavo „Akiračiuose“, „Aide“, „Drauge“. Kolekcionavo pašto ženklus, monetas, žemėlapius, medalius, sukaupe apie 5 tūkst. ekslibrisų, surengė 8 jų parodas. Su kitais organizavo knygų siuntas VU b-kai. Skautų org-jos narys. Santaros Šviesos federacijos skyriaus narys (nuo 1961). Tarpt. knygos ženklų org-jos narys.

Osvaldas Janonis

VILAINIS-ŠIDLAIUSKAS Adomas, * 1905 01 21 Vaikių Lauke (Šilalės r.), † 1981 06 28 Čikagoje (JAV); žurnalistas, *leidėjas*.

Mokėsi Rietavo prog-joje. 1926–1928 Liet. tautininkų s-gos instruktorius. 1934 dirbo laikr. „Lapas“ redakcijoje. 1944–1945 Norvegijoje redagavo spausdinimo mašinėlė dauginamus laikraštėlius „Cirkas“, „Tėvynės balsas“, „Tėviškės aidas“. 1945 atvyko į Vokietiją. 1946–1947 Fuldoje dirbo „Mūsų vilties“ redakcijoje, rotatoriumi spausdino laikraštėlius „Šiandien“, „Tėviškės aidas“. Išleido reportažų kn. *Žmogus, kuris amžinai keliavo* (1950), *Žemaičių žemėje* (1952), *Amžinai gyvi* (1953). Nuo 1949 gyveno Čikagoje (JAV). Įsteigė knygyną ir l-klą „Nemunas“, leido ir 1952–1954 redagavo humoro ir satyros žurn. „Pelėda“, 1955–1961 žurn. „Užuolanka“. Redagavo leidinius *Atlanto nugulėtojai* (1933), „*Pelėdos*“ *kalendorius* (1953), *Čikagos lietuvių metraštis* (1954), *Istorinės Lietuvos albumas* (1959). Bendradarbiavo „Naujojoje Romuvoje“, „Lietuvos aide“, „Policijoje“, „Savivaldybėje“, „Vakaruose“, „Atėityje“ ir kt. Žurnalistų s-gos narys (nuo 1939).

Osvaldas Janonis

WRÓBLEWSKI Tadeusz Stanisław, **Vrublevskis** Tadeušas Stanislovas, * 1858 11 08 Vilniuje, † 1925 07 03 ten pat, palaidotas Rusų kapinėse; advokatas, visuomenės veikėjas, *bibliofilas*, *b-kos įsteigėjas*.

Kilęs iš senos bajorų giminės. 1877–1879 Peterburgo medicinos chirurgijos ak-joje, 1880 Varšuvos u-te studijavo mediciną. 1886 Peterburge eksternu išlaikė egzaminus ir gavo teisininko diplomą. Už dalyvavimą slaptame studentų judėjime 1880 suimtas ir įkalintas Varšuvos citadelėje. 1881–1883 Sibiro tremtinys. Advokato praktikos įgijo dirbdamas rusų juristo V. Spasovičiaus padėjėju. 1891 apsigyveno Vilniuje, dirbo advokatu. Iš tėvų paveldėjo b-ką, ją tvarkė ir gausino. Iš 1905–1907 gintųjų

asmenų bylų sukaupė archyvą. Dalį gauto advokato honoraro skyrė knygoms ir rankraščiams pirkti. 1907 įsigijo grafų Platerių b-kos, 1909 rusų akademiko I. Jelagino knygų rinkinio, 1911 Vilniaus u-to profesorių J. Volfgango, M. Pelkos-Polinskio, istoriko M. Brenstejno, spaustuvininko J. Zawadzkiego knygų rinkinių ir archyvų dalį. 1908 paskelbė b-kos ekslibriso konkursą ir jį laimėjo A. Połtawskis. 1912 įkūrė tėvų vardu pavadintą Eustachijaus ir Emilijos Vrublevskių vieš. b-kos dr-ją, jai perdavė savo b-kos tvarkymo ir naudojimo teises. Dr-jai remiant pradėjo b-kos pastato statybą, tačiau prasidėjus I pasauliniam karui darbai sustojo. 1918 nupirko kitą sklypą, bet nebeturėjo lėšų statybai. 1922 atkūrė b-kos dr-ją. Patvirtinus statutą veikė nauju pavadinimu – E. ir E. Vrublevskių b-kos moksl. pagalbos dr-ja. 1920 testamentu b-ką buvo užrašęs išūnytam S. Sadkowskiui. Vėliau ryžosi savo rinkinius perleisti valstybei su sąlyga, kad jie nebūtų išvežti iš Vilniaus. 1925 jo paties parengtos ataskaitos duomenimis, b-koje buvo 89 000 veikalų, apie 18 000 smulkių spaudinių, daugiau kaip 20 000 rankraščių, dokumentų, laiškų ir autografų, beveik 10 000 raizinių, 1500 žemėlapių ir planų, apie 2500 Vilniaus miesto ist. fotografijų ir muziejinių eksponatų kolekcija. Šis turtas įvertintas 2 mln. dolerių. Teisininkų, Lenkų bibliotekininkų dr-jos Vilniaus skyriaus ir Liet. mokslo dr-jos suvažiavimuose bei susirinkimuose skaitė paskaitas, referatus. Rusijos, Lenkijos, Vokietijos ir Vilniaus spaudoje publikavo straipsnius istorijos, valstybės ir teisės temomis. Dalis darbų liko rankraščiais. Slapyv.: Juodvarnis, T. Koronowicz, T. Woronicz.

L.: ABRAMAVIČIUS, V. *Tadas Vrublevskis*. Vilnius, 1960.

Elena Stasiukaitienė

ŽIDŽIŪNAS, Židanavičius Rokas, * 1895 12 05 (17) Merkinėje (Varėnos r.), † 1955 03 20 Brukline (JAV); rašytojas, *spaustuvininkas*.

Baigė Merkinės pradžios m-klą. Dirbo siuvėjumi. 1913 išvyko į JAV. Bostone „Keleivio“ spaustuvėje išmoko linotipininko amato. Pas M. Petrauską mokėsi muzikos, keletą metų grojo JAV kariuomenės orkestre. Dirbo liet. laikr. „Darbininkas“, „Sandora“, „Laisvė“ ir kt. spaustuvėse, redakcijose. 1925–1926 redagavo žurn. „Rimbai“, 1928–1930 žurn. „Tarpininkas“, 1933–1935 žurn. „Išmintis“. Nuo 1934 dirbo „Laisvės“, nuo 1951 „Darbininko“ spaustuvėse Brukline. Nuo 1914 „Kovoje“, „Naujojoje gadynėje“, „Laisvėje“, almanachuose *Atžala, Šviturys* spausdino eilėraščius. Išleido jų rink. *Dainos-juokeliai, net linksta keliai!* (1916), *Juokdarys* (1923), *Daug labų dienų* (1944). Liet. darbininkų susivienijimo narys. Slapyv.: Atliktas Kriukis, Aurė Žvaigas, Hocus Focus, Merkinės Vaidyla, Prakeiktasis Rokas, Sidney Roy ir kt.

Osvaldas Janonis

ŽIŽIENĖ, Mačiulytė Zita, * 1933 11 12 Vasiuliuose (Ignalinos r.); *spaustuvininke*.

1962 baigė Maskvos poligrafijos i-tą (technologijos spec.). 1959 dirbo „Pergalės“ spaustuvėje technine normuotoja. 1959–1983 dirbo Vilniaus u-te: iš pradžių Mokymo dalies inspektore metodininke, nuo 1961 spaustuvės ats. spaustuvininke, nuo 1966 b-kos Spausdinimo darbų ir knygų restauravimo mokymo-gamybinės laboratorijos vedėja, nuo 1967 Higienos, restauravimo ir dauginimo skyriaus vedėja, nuo 1979 spaustuvės vedėja. 1982–1989 Taros ir įpakavimo spaustuvės technologė. 1962–1984 VU žurnalistikos ir bibliotek. spec. studentams dėstė poligrafijos, mašinraščio, b-kų darbo mechanizavimo ir automatizavimo kursus. Išleido leidinius: *Вопросы механизации и автоматизации библиотечной работы* (Bibliotekų darbo mechanizavimas ir automatizavimas, 1963), *Spaudos technika ir renkamieji elementai* (1975), *Mašininis rinkimas* (1976), *Mašinraščio užduotys* (1976). Sudarė VU spaustuvės 1959–1980 metų leidinių r-klę (mašinraštis). Paskelbė straipsnių apie elektografijos naudojimą spaudoje.

Zofija Milda Petrauskienė